

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. R. Holtmaat, drs. D.J. Duyvis, J. Toes)

Uitspraaknr. 02.041 / 02.70

Datum:

8 oktober 2002

Geen passend onderwijskundig aanbod door leerkracht; gebrekkige communicatie tussen leerkracht en ouders; onterechte procedure tot verwijdering; gebrekkige communicatie tussen ouders en directie; klacht deels gegrond; primair onderwijs.

De klacht

02.041

Een ouderpaar klaagt erover dat:

- de leerkracht voor hun zoon geen passend onderwijskundig aanbod heeft verzorgd, ook niet nadat zij die leerkracht over de leerproblemen van hun zoon hadden geïnformeerd;
- de leerkracht hun zoon steevast en ten onrechte van allerlei voorvallen in de klas de schuld heeft gegeven en hem daarvoor heeft gestraft;
- de leerkracht niet in staat is gebleken hen op een normale wijze te woord te staan;
- de directie de leerkracht steeds de hand boven het hoofd heeft gehouden zonder daarbij aandacht te besteden aan hetgeen de ouders naar voren brachten;
- de directie niet heeft gezorgd voor herstel van de communicatie tussen hen en de school.

02.070

De ouders klagen erover de directeur een procedure tot verwijdering van hun zoon heeft gestart en deze vervolgens niet zorgvuldig heeft uitgevoerd.

De visie van partijen

02.041

De ouders geven aan dat hun zoon in het schooljaar 2001-2002 in groep 7 zat en dyslectisch is. Na de zomervakantie van 2001 zou begonnen worden met een dyslexietraining. Dit is nooit gebeurd. De ouders merken op dat de begeleiding door de leerkracht sowieso te wensen overliet. De jongen stond steeds vaker en langer op de gang omdat hij van de leerkracht de schuld kreeg van voorvallen die zich in de klas hadden voorgedaan. Op een gegeven moment is een gesprek met de leerkracht uit de hand gelopen en sindsdien is het met de communicatie tussen de ouders en de leerkracht alleen nog maar slechter gegaan. De interventies van de directeur hebben zij beschouwd als het in bescherming nemen van de leerkracht. Overigens zijn de ouders vol lof over de inspanningen die de directeur zich getroost heeft om de jongen in het leerwegondersteunend onderwijs geplaatst te krijgen.

De leerkracht stelt dat zij van het begin af aan op de hoogte was van de dyslexie van de jongen en dat zij en haar collega daar het onderwijsprogramma op hebben afgestemd. In het

najaar van 2001 hebben zij een handelingsplan opgesteld en de jongen was in een groepje voor niveau-lezen geplaatst. Wat gedrag betreft was de jongen volgens de leerkracht niet altijd gemakkelijk. Hij moest regelmatig op de gang staan omdat hij de rust in de klas verstoortte. De leerkracht geeft aan dat de mogelijkheden om de jongen te corrigeren beperkt waren doordat hij niet te zwaar belast mocht worden. Niettemin geeft de leerkracht aan dat zij hem steeds positief is blijven benaderen. De leerkracht erkent dat de communicatie tussen haar en de ouders vanaf het begin van het schooljaar moeizaam is geweest. De directeur weerspreekt dat hij in het conflict tussen de ouders en de leerkracht stelselmatig de zijde van de leerkracht heeft gekozen. Dat hij er uiteindelijk niet in geslaagd is het probleem op te lossen is volgens hem te wijten aan het feit dat de ouders alleen maar de oorzaak bij de leerkracht legden en geen oog hadden voor de rol van de jongen en henzelf in het geheel. De directeur meent niet dat hij onvoldoende inspanningen verricht heeft om het probleem op te lossen.

02.070

De ouders beklagen zich over het feit dat er een procedure in gang is gezet om hun zoon van school te verwijderen. De directeur heeft gemeend de procedure te moeten starten nadat er zich tijdens een uitstapje een incident had voorgedaan waarbij de jongen betrokken zou zijn geweest. De ouders hebben bij de directeur geïnformeerd naar de stand van zaken met betrekking tot de verwijdering omdat zij hadden gehoord dat de procedure niet voortgezet zou worden omdat inmiddels duidelijk was dat de jongen naar een andere school zou gaan. Ze vinden het belangrijk dat schriftelijk verklaard wordt dat de jongen niet van school verwijderd is.

De directeur vertelt dat concrete aanleiding voor het starten van de verwijderingsprocedure een incident in de zomer van 2002 was. Nadat de directeur het starten van de verwijderingsprocedure in een brief aan de ouders heeft aangekondigd zijn de ouders gehoord. Vervolgens bleek dat de jongen in het voortgezet onderwijs was toegelaten. Daardoor kon het vervolg van de verwijderingsprocedure verder achterwege blijven; hij is dan ook niet van school verwijderd.

Overwegingen van de Commissie

02.041.

De Commissie is van oordeel dat gemaakte afspraken in beginsel nagekomen moeten worden. Zij stelt vast dat de leerkracht niet weersproken heeft dat er een over de dyslexie-training met de ouders was gemaakt. De leerkracht is deze niet nagekomen zonder de ouders daarover te informeren. Dat de onderwijskundige begeleiding van de jongen voor het overige voortvarend ter hand is genomen en qua leerprestaties tot tevredenheid strekte, doet daaraan niet af. Het feit dat de dyslexie-training zonder overleg of informatie daarover niet conform afspraak aan het begin van het schooljaar is gestart, brengt de Commissie tot het oordeel dat de klacht op dit onderdeel gegrond is in die zin dat de leerkracht niet tijdig het passende onderwijskundige aanbod voor de jongen heeft verzorgd.

(...)Op grond van het over en weer gestelde kan de Commissie niet tot de conclusie komen dat de leerkracht de jongen anders bejegend heeft dan zijn medeleerlingen. Duidelijk is geworden dat de ouders en de leerkracht van mening verschilden over de belastbaarheid van de jongen, maar dat leidt niet tot de conclusie dat de leerkracht de jongen ten onrechte van

allerlei voorvallen de schuld gaf en hem daarvoor strafte. De klacht is op dit onderdeel ongegrond.

Over klachten op het gebied van communicatie tussen school en ouders heeft de Commissie al vaker uitgesproken dat een verstoring van die communicatie zelden volledig aan één van de partijen te wijten is. Wel ligt de verantwoordelijkheid voor het verbeteren van de communicatie vanwege de professionele betrokkenheid primair bij de school.

Vrij snel na aanvang van het schooljaar ontstonden de problemen in het contact tussen de leerkracht en de ouders. De leerkracht heeft aangegeven dat zij zelf niet tevreden was over de manier waarop zij een gesprek met de ouders gevoerd heeft. Niet gebleken is dat zij daarna zelf enig initiatief genomen heeft om te komen tot herstel van de verhoudingen. Bij de behandeling van de klacht is duidelijk geworden dat er lopende het schooljaar nog wel contacten tussen de leerkracht en de ouders zijn geweest, maar dat deze steeds in een vrij formele setting en met meerdere deelnemers hebben plaatsgevonden. Niet gebleken is dat de leerkracht daarnaast nog pogingen in het werk heeft gesteld om het contact met de ouders over de dagelijkse gang van zaken te herstellen.

Ook uit het feit dat de leerkracht niet aanwezig is geweest bij de behandeling van de klacht ter zitting, maar zich heeft laten vertegenwoordigen door haar directeur, leidt de Commissie af dat zij onvoldoende doordrongen is van haar verantwoordelijkheid voor een zo goed mogelijke en regelmatige communicatie met de ouders. Daarvoor is immers tenminste vereist dat de leerkracht open staat voor het onderhouden van contact. Op grond van bovenstaande oordeelt de Commissie dat de klacht over de verstoorde communicatie gegrond is.

Er bestaat geen reden te twijfelen aan de intentie van de directeur om de jongen zo goed als mogelijk het einde van het schooljaar te laten halen. Dit blijkt onder meer uit de (vele) gesprekken die hij met de ouders en externe begeleiders heeft gevoerd en uit het feit dat hij het bezwaarschrift heeft opgesteld dat er uiteindelijk toe geleid heeft dat de jongen tot het leerwegondersteunend onderwijs is toegelaten.

Daarnaast moet echter ook vastgesteld worden dat de directeur er niet in geslaagd is om het conflict tussen de ouders en de leerkracht zodanig te reguleren dat de jongen tot het einde van het schooljaar gewoon de school kon blijven bezoeken.

De Commissie onderkent dat zorg voor het op een school werkzame personeel een belangrijke taak is voor een directeur. Het in bescherming nemen van de leerkracht was dan ook niet onjuist. Dit alleen leverde echter geen bijdrage aan het oplossen van het conflict. Hoe juist de directeur dan ook uit het oogpunt van personeelszorg handelde, er mocht van hem meer verlangd worden om de gerezen problemen het hoofd te bieden. Een opener houding ten opzichte van de ouders over de rol van de leerkracht had mogelijk een situatie kunnen scheppen, waarin enig herstel van vertrouwen plaats had kunnen vinden. Door de leerkracht stelselmatig af te schermen heeft de directeur onvoldoende oog gehad voor de noodzaak alle betrokkenen actief te laten bijdragen aan het oplossen van de problemen. In die zin acht de Commissie dit onderdeel van de klacht dan ook gegrond.

Het stroomlijnen van de communicatie tussen de school en de ouders maakte deel uit van het afschermen van de leerkracht tegen de ouders. Sinds eind 2001 vonden er geen rechtstreekse contacten plaats tussen de ouders en de leerkracht, maar waren er hetzij meerdere personen bij gesprekken aanwezig, hetzij verliep het contact via de directeur. De ouders en de leerkracht hebben ingestemd met het treffen van deze maatregel en de directeur achtte deze effectief omdat er zich in het begin van 2002 geen onregelmatigheden voordeden. Het beperken van direct contact kan een passend middel zijn om greep te krijgen op een conflict en kan dienen als opmaat naar een oplossing daarvan. Herstel van de communicatie tussen partijen in het

conflict behoort vervolgens deel uit te maken van het streven naar een definitieve oplossing. Dat brengt naar het oordeel van de Commissie met zich mee dat het middel in beginsel alleen tijdelijk kan worden ingezet. Zij komt tot dit oordeel omdat regelmatig contact over de dagelijkse gang van zaken tussen leerkracht en ouders van essentieel belang is voor een goede begeleiding van leerlingen. Dit geldt nog sterker indien, zoals in het geval van de jongen, een leerling probleemgedrag vertoont of met leerproblemen te kampen heeft. Nu de directeur heeft besloten tot het beperken van het contact tussen de leerkracht en de ouders als zelfstandige oplossing voor de gerezen problemen en niet als middel om in een later stadium de communicatie weer zoveel als mogelijk te herstellen, komt de Commissie tot het oordeel dat ook dit onderdeel van de klacht gegrond is.

02.070

Wat betreft het starten van de verwijderingsprocedure door de directeur merkt de Commissie in de eerste plaats op dat het verwijderen van leerlingen een uiterste middel is. Dat betekent dat in geval van een zich voortslepend probleem eerst andere oplossingen moeten zijn beproefd alvorens naar het middel van verwijdering kan worden gegrepen.

In casu was er sprake van een inmiddels lang durend conflict tussen één van de leerkrachten van de jongen en zijn ouders. Ook de verhouding tussen de leerkracht en de jongen was verstoord. In de zomer van 2002 heeft zich een incident tussen de jongen en de leerkracht voorgedaan. De directeur heeft dat beschouwd als de spreekwoordelijke druppel die de emmer deed overlopen en heeft de verwijderingsprocedure in gang gezet. De Commissie is er niet van overtuigd dat verwijdering van de jongen het aangewezen en inmiddels niet meer te vermijden middel was om een werkbare situatie te creëren. Er lag een stelsel van afspraken over schoolbezoek en huiswerkbegeleiding waar alle betrokkenen zich in konden vinden. Bovendien was het schooljaar nagenoeg afgelopen. Tot slot rechtvaardigde het incident van op zich niet het opleggen van een ingrijpende sanctie.

Dit alles beschouwt de Commissie in het licht van de aard van de gerezen problemen: het conflict speelde zich af tussen de betreffende leerkracht enerzijds en de ouders en hun zoon anderzijds. Tussen en met de overige betrokkenen (de directeur, het schoolbestuur, de andere leerkrachten) was de communicatie niet verstoord. Indien de jongen niet naar het voortgezet onderwijs zou gaan, zou hij bij een andere leerkracht in de groep komen. Er zijn geen aanwijzingen dat zich dan vergelijkbare problemen zouden voordoen.

Gegeven deze situatie komt de Commissie tot het oordeel dat het in gang zetten van de verwijderings-procedure geen geschikt middel was om de problemen op te lossen, temeer niet nu er al voor een andere, goed werkende oplossing gekozen was.

De klacht hierover is dan ook gegrond.

(...) Omdat verwijdering van een leerling zo'n zwaar middel is, acht de Commissie het van groot belang dat de procedure zeer zorgvuldig wordt gevoerd. Voor betrokkenen moet steeds duidelijk zijn in welke fase van de procedure men zich bevindt en wat een eventuele volgende stap daarin zal zijn.

Bij brief heeft de directeur van de school aan de ouders te kennen gegeven dat de jongen van school verwijderd zou worden en hoe dat in zijn werk zou gaan. Vervolgens zijn de ouders gehoord door of namens de directeur. De Commissie heeft niet vast kunnen stellen of van dat horen een verslag is opgesteld. Feitelijk is de verwijderingsprocedure gestaakt toen bekend werd dat de jongen voortgezet onderwijs ging volgen. De ouders hebben daarover geen eenduidige en enkel mondelinge signalen ontvangen.

De Commissie is van oordeel dat iedere stap in het proces van verwijdering van een leerling schriftelijk dient te geschieden of te worden gedocumenteerd. Alleen al het feit dat de ouders

niet schriftelijk geïnformeerd zijn over het staken van de procedure brengt met zich dat de klacht daarover gegrond is. Daarnaast acht de Commissie het niet goed te begrijpen dat de directeur, toen daarom door de ouders expliciet verzocht werd, niet alsnog schriftelijk heeft bevestigd dat de jongen niet van school verwijderd was. Voor het geval daarin nog niet voorzien is, beveelt de Commissie de directeur aan deze schriftelijke mededeling alsnog aan de ouders en de overige ontvangers van de eerder brief te doen toekomen.

Het oordeel van de Commissie

De klacht is gegrond voor wat betreft het niet tijdig zorgen voor een passend onderwijskundig aanbod door de leerkracht, voor de wijze van communiceren van de leerkracht en voor de aanpak van de problemen door de directie. De klacht is ongegrond voor zover het betreft het ten onrechte bestraffen van de zoon van klagers door de leerkracht (02.041). Over het starten en de wijze van voeren van de verwijderingsprocedure door het schoolbestuur is de klacht gegrond (02.070).

Advies aan het schoolbestuur

De Commissie adviseert het schoolbestuur er zorg voor te dragen dat de ouders alsnog een schriftelijke mededeling ontvangen waarin hen ondubbelzinnig wordt meegedeeld dat hun zoon niet van school is verwijderd en afschrift daarvan te zenden aan diegenen, die ook de brief waarin het voornemen tot verwijdering werd aangekondigd hebben ontvangen.